

SMRTNOST I POBOL OD OZLJEDA, OTROVANJA I OSTALIH POSLJEDICA VANJSKIH UZROKA U DJECE I MLADIH SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U RAZDOBLJU 2001.-2005.

IVANA BOČINA¹, ANKICA SMOLJANOVIĆ¹, ISKRA ALEXANDRA NOLA²

Skupina "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" (S00-T98, MKB-10) u razdoblju 2001.-2005. godine ozbiljan je javnozdravstveni problem za stanovništvo Splitsko-dalmatinske županije u dobi od 0-19 godina. Pokazatelji smrtnosti i pobola navedene skupine nisu značajno oscilirali iz godine u godinu. Među umrlima prevladavao je muški spol i dobna skupina od 15-19 godina, te kategorija "Nezgode u prijevozu" (V01-V99, MKB-10). U djelatnosti županijske primarne zdravstvene zaštite bilježena je relativno visoka učestalost kategorije bolesti-stanja "Prijelomi" kod korisnika u dobi od 0-19 godina te "Opekline i korozije" kod korisnika u dobi od 0-6 godina. Kod stanovnika u dobi od 0-19 godina hospitaliziranih u Kliničkom bolničkom centru Split zbog dijagnoza iz navedene skupine, prevladavao je muški spol i dobna skupina od 7-14 godina, te kategorije "Prijelomi dugih kostiju udova" (S42, S52, S62, S82, S92, T10, T12, MKB-10) i "Intrakranijalna ozljeda" (S06, MKB-10). Kako se smrtnost i pobol od skupine "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" mogu izbjeći, nužno je budući javnozdravstveni rad temeljiti na daljnjim istraživanjima i analizama radi razvijanja i implementacije javnozdravstvenih programa prevencije ozljeda na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Deskriptori: SMRTNOST; POBOL; RANE I OZLJEDE; DIJETE

UVOD

Prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) ozljeda je svako tjelesno oštećenje koje nastaje kad se ljudsko tijelo iznenada podvrgne energiji koja količinski prelazi razinu fiziološke tolerancije, ili koje nastaje kao rezultat nedostatka jednog ili više vitalnih elemenata kao što je kisik. Ozljede nastaju djelovanjem mehaničke, toplinske, kemijske ili energije zračenja. Prema okolnostima nastanka ozljede se mogu svrstati u dvije skupine: nenamjerne/slučajne ozljede (ozljede u prometu, utapanje, otrovanje, opekline i padovi) te one izazvane namjerno (1).

¹ Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, Split, Hrvatska

² Katedra za zdravstvenu ekologiju i medicinu rada, Škola narodnog zdravlja "Andrija Stampar", Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

Adresa za dopisivanje:

Ivana Bočina, dr. med., Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, Služba za javno zdravstvo, Vukovarska 46, 21 000 Split

Međunarodna klasifikacija bolesti i srodnih zdravstvenih problema, 10. revizija (MKB-10) u poglavlju "Ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka" navedena stanja razvrstava troznakovnim bročano-slovnim kategorijama (S00-T98, MKB-10). U kategoriji "S" specificirani su različiti tipovi ozljeda u odnosu na pojedine dijelove tijela, a u kategoriji "T" višestruke ozljede ili ozljede nespecificiranih dijelova tijela, kao i otrovanja, te određene posljedice vanjskih uzroka (2).

Smatra se kako su ozljede tijekom povijesti bile vodeći uzrok prijevremene smrti (3).

Ozljede u prometu, utapanja, otrovanja, padovi, opekline i nasilja (ubojstva, samoozljeđivanje ili ratovi) uzrokuju smrt kod više od pet milijuna osoba na godinu širom svijeta, a još ih više trpi posljedice trajnih oštećenja. One čine više od 9% ukupne smrtnosti u svijetu i prijetnja su zdravlju u svim zemljama. Procjenjuje se da se na svaku smrt od ozljeđivanja veže dvanaest hospitalizacija, stotine posjeta

ustanovama za hitnu medicinsku pomoć i tisuće liječničkih pregleda. Značajan dio osoba koje su preživjele teško ozljeđivanje izloženo je privremenom ili trajnom invaliditetu (4).

Ozljeđivanje djece i mladih značajan je javnozdravstveni problem koji zahtijeva brzu intervenciju. Prema navodima SZO-a za 2004. godinu ozljeđivanje i nasilje bili su odgovorni za smrt 950,000 djece i mladih u svijetu, pri čemu su više od 90% činile nenamjerne ozljede. Iste su godine u svijetu ozljede bile vodeći osnovni uzrok smrti u dobnoj skupini od 10-19 godina. Pritom je kategorija ozljeda nastalih u prometu bila vodeći pojedinačni osnovni uzrok smrti u dobnoj skupini od 15-19 godina, te drugi vodeći pojedinačni osnovni uzrok smrti u dobnoj skupini od 10-14 godina (1).

Prema navodima SZO-a u svijetu se zbog ozljeđivanja svake godine bolnički liječi i rehabilitira približno 10 milijuna djece i mladih, koji nerijetko trpe doživotne posljedice u nekom obliku invaliditeta (1).

Tablica 1. Umrli u dobi od 0-19 godina u Splitsko-dalmatinskoj županiji od "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" prema spolu i dobi te nestandardizirana stopa smrtnosti na 100,000 stanovnika, u razdoblju 2001.-2005. godine

Table 1. Split-Dalmatia County population aged 0 to 19 years deaths due to injury, poisoning and certain other consequences of external causes according to sex and age, with crude mortality rate per 100,000 population, from 2001 to 2005

Dobna skupina (godine) Age group (years)	Spol Sex	Godina Year				
		2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
		Broj (Stopa/100,000 stanovnika) Number (Rate per 100,000 population)	Broj (Stopa/100,000 stanovnika) Number (Rate per 100,000 population)	Broj (Stopa/100,000 stanovnika) Number (Rate per 100,000 population)	Broj (Stopa/100,000 stanovnika) Number (Rate per 100,000 population)	Broj (Stopa/100,000 stanovnika) Number (Rate per 100,000 population)
0	Muški Males	-	-	-	-	-
	Ženski Females	-	-	-	-	1 (41,3)
	Ukupno Total	-	-	-	-	1 (20,8)
1-4	Muški Males	3 (26,4)	-	1 (8,8)	-	1 (8,8)
	Ženski Females	-	1 (9,1)	2 (18,3)	-	-
	Ukupno Total	3 (13,5)	1 (4,5)	3 (13,5)	-	1 (4,5)
5-9	Muški Males	-	-	-	-	1 (6,9)
	Ženski Females	1 (7,1)	-	1 (7,1)	1 (7,1)	-
	Ukupno Total	1 (3,5)	-	1 (3,5)	1 (3,5)	1 (3,5)
10-14	Muški Males	2 (13,1)	1 (6,5)	2 (13,1)	1 (6,5)	1 (6,5)
	Ženski Females	1 (6,8)	-	-	-	1 (6,8)
	Ukupno Total	3 (10,0)	1 (3,3)	2 (6,6)	1 (3,3)	2 (6,6)
15-19	Muški Males	9 (54,1)	9 (54,1)	3 (18,0)	11 (66,2)	12 (72,2)
	Ženski Females	3 (19,0)	8 (50,6)	5 (31,6)	3 (19,0)	2 (12,6)
	Ukupno Total	12 (37,0)	17 (52,4)	8 (24,7)	14 (43,2)	14 (43,2)
Ukupno Total	Muški Males	14 (23,2)	10 (16,6)	6 (10,0)	12 (20,0)	15 (25,0)
	Ženski Females	5 (8,6)	9 (15,5)	8 (13,8)	4 (6,9)	4 (6,9)
	Ukupno Total	19 (16,1)	19 (16,1)	14 (11,9)	16 (13,6)	19 (16,1)

Prema pokazateljima SZO-a o opterećenju bolešću tijekom 2004. godine za svijet ozljeđivanje se u 95% slučajeva bilježilo kod djece i mladih u zemljama s malim i srednjim dohotkom. Unatoč tome što su stope smrtnog ozljeđivanja djece i mladih bile mnogo niže u razvijenim zemljama, ozljeđivanje u toj dobi je i u njima bilo vodeći uzrok smrti, te je imalo udio od približno 40% u svim uzrocima smrti djece i mladih (1).

Podatci SZO-a za svijet iz 2004. godine pokazuju da je kod ozljeđene djece i

mladih prevladavao muški spol u gotovo svim kategorijama ozljeđivanja, osim kod opekline uzrokovanih vatrom. U većini regija i zemalja svijeta uočen je kod smrtnog ozljeđivanja jaz među spolovima, koji je rastao s dobi. Stope smrtnosti od ozljeđivanja u dobi do 1 godine, kao i u dobi od 1-4 godine, na globalnoj su razini bile iste za muški i ženski spol. Već u dobi od 5-9 godina stope smrtnosti zbog ozljeđivanja bile su za trećinu više za muški spol, a ta se razlika povećala na 60% u dobi od 10-14 godina. U adole-

scentnoj dobi (15-17 godina) muški spol je sudjelovao s više od 86% u ukupnoj smrtnosti zbog ozljeđivanja, osobito u visokorazvijenim zemljama (1).

U suvremenom svijetu ozljeđivanje djece i mladih prepoznato je kao jedan od najvažnijih javnozdravstvenih problema. Glavni ciljevi javnog zdravstva u prevenciji ozljeđivanja odnose se na sprječavanje prijevremene smrti i invaliditeta, smanjivanje patnje uzrokovane ozljeđivanjem, te na smanjivanje troškova liječenja i rehabilitacije ozljeđenih (5, 6).

Tablica 2. Umrli od "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" u Splitsko-dalmatinskoj županiji u dobi od 1-4 godine, prema spolu i okolnostima smrtnog ozljeđivanja, te nestandardizirane stope smrtnosti na 100.000 stanovnika, u razdoblju 2001.-2005. godine
 Table 2. Split-Dalmatia County population aged 1-4 years deaths due to injury, poisoning and certain other consequences of external causes and circumstances surrounding fatal injuries, according to sex, with crude mortality rates per 100,000 population, from 2001 to 2005

MKB-10 skupina bolesti-stanja ICD-10 disease group	Spol Sex	Broj (stopa/100,000 stanovnika) Number (rate per 100,000 population)	Dobna skupina: 1-4 godine Age group: 1-4 years				
			Godina (year)				
			2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Nezgode pri prijevozu Transport accidents	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	1 (8,8)	-	1 (8,8)
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	-	1 (9, 2)	1 (9,2)	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	-	1 (4,5)	2 (9,0)	-	1 (4,5)
Padovi Falls	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	1 (8,8)	-	-	-	-
	Females Ženski	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	1 (4,5)	-	-	-	-
Slučajno otrovanje i izloženost štetnim tvarima Accidental poisoning by and exposure to noxious substances	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	1 (9,2)	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	1 (4,5)	-	-
Svi ostali vanjski uzroci Other external causes	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	2 (17,7)	-	-	-	-
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	2 (9,0)	-	-	-	-
Vanjski uzroci mortaliteta i morbiditeta External causes of morbidity and mortality	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	3 (26,5)	-	1 (8,8)	-	1(8,8)
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	-	1 (9,2)	2 (18,3)	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	3 (13,5)	1 (4,5)	3 (13,5)	-	1(4,5)

Unatoč dosadašnjim spoznajama i iskustvima o prevenciji ozljeđivanja, postojanje javnozdravstvenih programa prevencije ozljeda na nacionalnoj ili lokalnoj razini prije je iznimka nego pravilo. Zbog toga bi analiza pokazatelja smrtnosti i pobola od ozljeđivanja na područnoj/regionalnoj razini (županije u Hrvatskoj) bila prvi korak u stvaranju javnozdravstvene strategije prevencije ozljeđivanja.

MATERIJALI I METODE

U radu su primijenjene metode deskriptivne epidemiologije (9, 10, 11).

U analizi smrtnosti obuhvaćeni su svi umrli stanovnici Splitsko-dalmatinske županije u dobi od 0-19 godina s osnov-

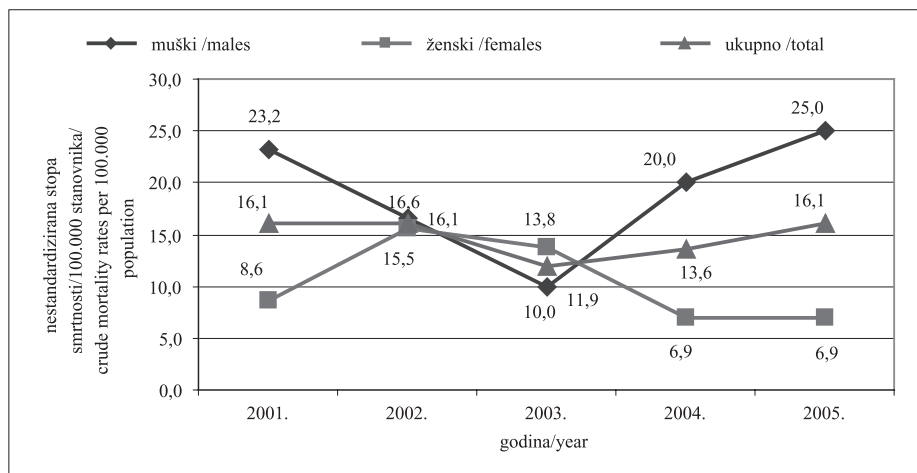
nim uzrokom smrti iz skupine "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" (S00-T98, MKB-10) u razdoblju od 2001.-2005. godine. Za utvrđivanje okolnosti pod kojima je nastupilo smrtno ozljeđivanje služilo se skupinom "Vanjski uzroci morbiditeta i mortaliteta" (V01-Y98, MKB-10), odnosno njenim kategorijama: "Nezgode pri prijevozu" (V01-V99, MKB-10), "Padovi" (W00-W19, MKB-10), "Slučajno utapanje i potapanje" (W65-W74, MKB-10), "Slučajno otrovanje i izloženost štetnim tvarima" (X40-X49, MKB-10), "Namjerno samoozljeđivanje" (X60-X84, MKB-10), "Nepad (nasrtaj)" (X85-Y09, MKB-10), "Komplikacije medicinskog i kirurškog zbrinjavanja" (Y40-Y84, MKB-10), te

"Svi ostali vanjski uzroci" (W20-W64, W75-W99, X10-X39, X50-X59, Y10-Y35, Y85-Y89).

U analizi smrtnosti obavljena je raspodjela prema spolu i dobnim razredima: od 0 godina, od 1-4 godine te od 5-9, od 10-14 i od 15-19 godina.

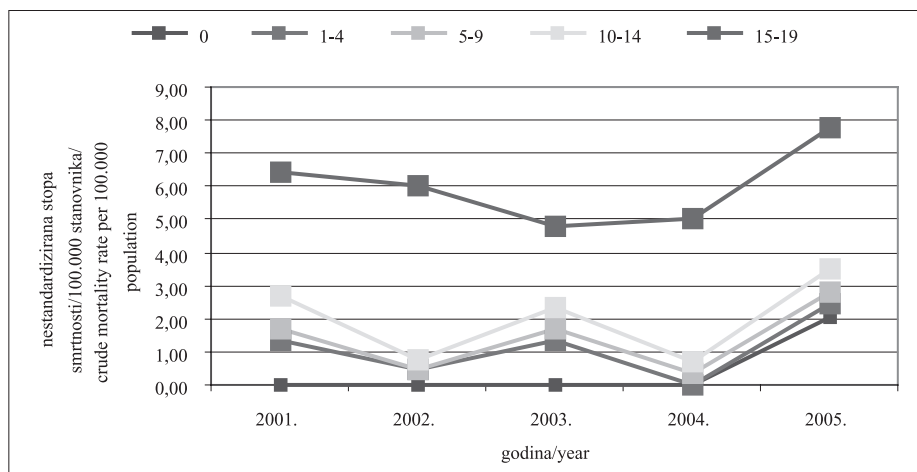
Pokazatelji smrtnosti i pobola analizirani su kao apsolutni brojevi, udjeli (%) i specifične stope na 100,000 stanovnika županije.

Specifične stope smrtnosti i stope hospitalizacija prema spolu i dobi izračunate su na broj stanovnika županije prema popisu stanovništva iz 2001. godine, jer u trenutku izrade rada nisu bili dostupni podatci o procjeni broja stanovnika po dobnim skupinama za županiju (11).

Slika 1. Nestandardizirana stopa smrtnosti od "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" stanovništva Splitsko-dalmatinske županije u dobi od 0-19 godina, prema spolu, u razdoblju 2001. – 2005. godine

Figure 1. Crude mortality rate of injury, poisoning and certain other consequences of external causes, Split-Dalmatia County population aged 0-19 years, according to sex, from 2001 to 2005

Slika 2. Nestandardizirana stopa smrtnosti od "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" stanovništva Splitsko-dalmatinske županije u dobi od 0-19 godina, prema dobi, u razdoblju 2001. – 2005. godine

Figure 2. Crude mortality rate of injury, poisoning and certain other consequences of external causes, Split-Dalmatia County population aged 0-19 years, according to age, from 2001 to 2005

Za analizu izvanbolničkog pobola upotrijebljena je učestalost korištenja primarne zdravstvene zaštite svih stanovnika županije u dobi od 0-19 godina, kojima je u primarnoj zdravstvenoj zaštiti utvrđena dijagnoza iz navedene skupine.

Analizu korištenja primarne zdravstvene zaštite prema spolu nije bilo moguće uraditi, jer u izvješću tima primarne zdravstvene zaštite (Obrazac MN N-01-01) ne postoji razvrstavanje po spolu, već samo po dobi. Dobno specifične stope pobola utvrđenog u primarnoj zdravstvenoj zaštiti od ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka izračunate su prema broju registriranih korisnika u dobi od 0-6 godina (34,258 korisnika u 2001., 35,472 u 2002., 35,470 u 2003., 33,962 u

2004. i 35,072 u 2005. godini) i u dobi od 7-19 godina (65,315 korisnika u 2001., 63,747 u 2002., 66,346 u 2003., 63,868 u 2004. i 68,570 u 2005. godini).

U analizi hospitalizacija obuhvaćeni su svi stanovnici Splitsko-dalmatinske županije u dobi od 0-19 godina hospitalizirani/liječeni u Kliničkoj bolnici Split u razdoblju od 2001.-2005. godine, kojima je glavna otpusna dijagnoza pripadala navedenoj skupini. Hospitalizacije unutar skupine s ozljedama, otrovanjima i ostalim posljedicama vanjskih uzroka bile su razvrstane u sljedeće kategorije: "Prijelomi lubanja i kosti lica" (S02, MKB-10), "Dislokacije, iščašenja i istegnuća" (S03, S13, S23, S33, S43, S53, S63, S73, S83, S93, T03, MKB-10), "Ozljede oka i očne

šupljine" (S05, MKB-10), "Intrakranijalna ozljeda" (S06, MKB-10), "Prijelom dugih kostiju udova" (S42, S52, S62, S82, S92, T10, T12, MKB-10), "Prijelom bedrene kosti" (S72, MKB-10), "Otrovanje lijekovima, ljekovitim i biološkim tvarima" (T36-T50, MKB-10) i "Toksični učinci tvari, poglavito nemedicinskog izvora" (T51-T65, MKB-10).

Kao izvori podataka upotrijebljene su baze podataka o smrtnosti stanovništva županije, baze podataka o izvanbolničkom pobolu i baze podataka o bolničkom pobolu, koje su posebno izrađene u Službi za javno zdravstvo Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije, za svaku kalendarsku godinu u razdoblju od 2001.-2005. godine na temelju:

- baze podataka Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske o smrtnosti stanovništva (sadrži detaljnu klasifikaciju osnovnih uzroka smrti prema dobi i spolu), izrađene na temelju izvornih podataka o smrtnosti stanovništva Republike Hrvatske (Statistički obrazac DEM-2; Statistički izvještaj o smrti s pripadajućom potvrdom o njoj);
- zbirnih (godišnjih) zdravstvenostatističkih izvješća o utvrđenom pobolu i obavljenom radu u djelatnostima županijske primarne zdravstvene zaštite (izvješće tima primarne zdravstvene zaštite, obrazac MN N-01-01);
- individualnih zdravstveno-statističkih izvješća iz bolničke zdravstvene zaštite (obrazac JZ-BSO).

U izradi rada poštovana su etička načela struke, te su upotrijebljeni samo zbirni podatci, čime je u potpunosti zajamčena anonimnost i zaštita osobnih podataka.

REZULTATI

U razdoblju 2001.-2005. godine u Splitsko-dalmatinskoj županiji skupina "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" zabilježena je kao osnovni uzrok smrti kod ukupno 87-ero stanovnika u dobi od 0-19 godina (tablica 1).

Među svim umrlima u dobi od 0-19 godina od uzroka iz navedene skupine prevladavao je muški spol, a samo je 2003. zabilježeno više umrlih ženskog spola (tablica 1).

Raspodjela umrlih prema dobnim skupinama pokazala je prevladavanje dobne skupine od 15-19 godina tijekom cijelog

Tablica 3. Umrla od "Ozljeđa, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" u Splitsko-dalmatinskoj županiji u dobi od 5-9 godina prema spolu i okolnostima smrtnog ozljeđivanja te nestandardizirane stope smrtnosti na 100,000 stanovnika, u razdoblju 2001.-2005. godine
 Table 3. Split-Dalmatia County population aged 5-9 years deaths due to injury, poisoning and certain other consequences of external causes and circumstances surrounding fatal injuries, according to sex, with crude mortality rates per 100,000 population, from 2001 to 2005

MKB-10 skupina bolesti-stanja ICD-10 disease group	Spol Sex	Broj (stopa/100,000 stanovnika) Number (rate per 100,000 population)	Dobna skupina: 5-9 godina Age group: 5-9 years				
			Godina (year)				
			2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Nezgode pri prijevozu Transport accidents	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	1 (6,9)
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	1 (7,1)	1 (7,1)	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	1(3,5)	1(3,5)	1 (3,5)
Padovi Falls	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	1 (6,9)
	Females Ženski	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	1 (3,5)
Slučajno utapanje i potapanje Accidental drowning and submersion	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	1 (7,1)	-	-	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	1 (3,5)	-	-	-	-
Vanjski uzroci mortaliteta i morbiditeta External causes of morbidity and mortality	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	1 (6,9)
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	1 (7,1)	-	1(7,1)	1 (7,1)	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	1 (3,5)	-	1 (3,5)	1 (3,5)	1 (3,5)

promatranog razdoblja, u kojoj je također zabilježeno prevladavanje muškog spola, osim 2003. godine kad je u navedenoj dobnoj skupini zabilježeno više umrlih ženskog spola (tablica 1).

Zbog relativno malog apsolutnog broja umrlih od uzroka iz skupine "Ozljeđa, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" u dobi od 0-19 godina u županiji, kretanje specifičnih stopa smrtnosti prema spolu i dobnim skupinama u promatranom razdoblju nije pokazivalo značajne oscilacije (tablica 1, slika 1 i slika 2), a njihove najviše vrijednosti odnosile su se na muški spol i dobnu skupinu od 15-19 godina (tablica 1 i slika 2).

Analizom okolnosti smrtnog ozljeđivanja prema dobi, utvrđeno je da je u dobi od 0 godina u razdoblju 2001.-2005. godine u županiji zabilježen samo jedan umrli ženskog spola u 2005. godini, i to u kategoriji "Svi ostali vanjski uzroci" (stopa smrtnosti iznosila je 20,8/100,000 stanovnika, odnosno 41,3/100,000 stanovnika za ženski spol).

Dobne skupine od 1-4 i od 5-9 godina imale su najveći broj umrlih u kategoriji "Nezgode pri prijevozu" (tablice 2 i 3).

U dobnoj skupini od 10-14 godina najveći broj umrlih bilježila je kategorija "Slučajno utapanje i potapanje", a slijedila ju je kategorija "Nezgode pri prijevozu", dok je u dobi od 15-19 godina najveći udio umrlih pripadao kategoriji "Nezgode pri prijevozu" (tablice 4 i 5).

Analizom okolnosti smrtnog ozljeđivanja prema kalendarskim godinama utvrđeno je da se kategorija "Nezgode pri prijevozu" prema udjelu umrlih nalazila na prvome mjestu tijekom cijelog promatranog razdoblja, dok je na drugome mjestu bila kategorija "Slučajno utapanje i potapanje" u 2001., "Namjerno samoozljeđivanje" u 2002., "Slučajno otrovanje i izloženost štetnim tvarima" u 2003. i 2004. te "Padovi" u 2005. godini (tablice 2, 3, 4 i 5).

Među svim utvrđenim bolestima-stanjima kod korisnika primarne zdravstvene zaštite u razdoblju 2001.-2005. godine

skupina "Ozljeđa, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" sudjelovala je s višim udjelom u dobnoj skupini od 7-19 godina, nego u dobnoj skupini od 0-6 godina (tablica 6).

Kod korisnika u dobi od 0-6 godina, koji su zatražili skrb u primarnoj zdravstvenoj zaštiti zbog "Ozljeđa, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka", relativno visoke udjele bilježile su kategorije koje su ozbiljna medicinska stanja u toj životnoj dobi, i to "Prijelomi" te "Opekline i korozije". Kod korisnika u dobi od 7-19 godina također su zabilježeni relativno visoki udjeli kategorije "Prijelomi" (tablica 6 i slika 3).

Provedena analiza bolničkih otpusta, odnosno hospitalizacija stanovnika ove županije u dobi od 0-19 godina liječenih u Kliničkoj bolnici Split u razdoblju 2001.-2005. godine, pokazala je da se svake godine u KBC-u Split prosječno njih 659-ero liječi zbog uzroka iz skupine "Ozljeđa, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" (tablica 6).

Tablica 4. Umrli od "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" u Splitsko-dalmatinskoj županiji u dobi od 10-14 godina prema spolu i okolnostima smrtnog ozljeđivanja te nestandardizirane stope smrtnosti na 100,000 stanovnika, u razdoblju 2001.-2005. godine
 Table 4. Split-Dalmatia County population aged 10-14 years deaths due to injury, poisoning and certain other consequences of external causes and circumstances surrounding fatal injuries, according to sex, with crude mortality rates per 100,000 population, from 2001 to 2005

MKB-10 skupina bolesti-stanja ICD-10 disease group	Spol Sex	Broj (stopa/100,000 stanovnika) Number (rate per 100,000 population)	Dobna skupina 10-14 godina Age group: 10-14 years				
			Godina (year)				
			2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Nezgode pri prijevozu Transport accidents	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	-	1 (6,5)	1 (6,5)	1 (6,5)	-
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	-	1 (3,3)	1 (3,3)	1 (3,3)	-
Padovi Falls	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	1 (6,5)	-
	Females Ženski	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	1 (3,3)	-
Slučajno utapanje i potapanje Accidental drowning and submersion	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	2 (13,1)	-	1 (6,5)	-	-
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	1 (6,8)
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	2 (6,6)	-	1 (3,3)	-	1 (3,3)
Namjerno samoozljeđivanje Intentional self-harm	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	1 (6,8)	-	-	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	1 (3,3)	-	-	-	-
Vanjski uzroci morbiditeta i mortaliteta External causes of morbidity and mortality	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	2 (13,1)	1 (6,5)	2 (13,1)	1 (6,5)	1 (6,5)
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	1 (6,8)	-	-	-	1 (6,8)
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	3 (10,0)	1 (3,3)	2 (6,6)	1 (3,3)	2 (6,6)

Među hospitaliziranima je prevladao muški spol te dobna skupina od 7-14 godina (tablica 7).

Tijekom promatranog razdoblja na prvome mjestu uzroka hospitalizacija iz skupine "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" po svom udjelu nalazila se kategorija "Prijelomi dugih kostiju udova", koja je ujedno imala i najveće vrijednosti stope (tablica 8).

Na drugome mjestu tijekom cijelog promatranog razdoblja bila je kategorija "Intrakranijalna ozljeda". Preostale kategorije, koje su imale relativno visoke udjele među hospitaliziranima, odnosno "Prijelomi lubanje i kosti lica", "Dislokacije, iščašenja i nategnuća", "Prijelom bedrene kosti", "Toksični učinci tvari poglavito nemedicinskog izvora", "Ozlje-

de oka i očne šupljine" te "Otrovanje lijekovima, ljekovitim i biološkim tvarima" izmjenjivale su se po redoslijedu od trećeg do petog mjesta (tablica 8).

RASPRAVA

Svako ozljeđivanje djece i mladih stres je za obitelj, a ono koje završi privremenim/trajnim invaliditetom ili smrću ima dalekosežne posljedice za pojedinca, obitelj i društvo. Vrijednosti pokazatelja smrtnosti i pobola od "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" djece i mladih Splitsko-dalmatinske županije u razdoblju 2001.-2005. godine nisu značajno oscilirale iz godine u godinu. Ujednačenost pokazatelja smrtnosti i pobola od ove kategorije uzroka smrti u pro-

matranom razdoblju navodi na potrebu poduzimanja preventivnih javnozdravstvenih intervencija, jer se te smrti i pobol mogu izbjeći i spriječiti. Provedena istraživanja u svijetu pokazala su da se smrtnost i pobol djece i mladih od ozljeđivanja mogu smanjiti ciljanim javnozdravstvenim intervencijama, te provođenjem programa prevencije ozljeđivanja (1, 4, 5, 6, 12, 13, 14). U nas su javnozdravstveni programi prevencije ozljeđivanja kao i njihova provedba iznimka, a ne pravilo (15). Predviđanja SZO-a da će u razdoblju 2000.-2020. godine u svjetskim okvirima ukupan broj smrti nastalih u prometu porasti za više od 65% upućuje na problem s kojim će se suočiti Hrvatska, te i naša županija, gdje su "Nezgode pri prijevozu" najčešći uzrok

Tablica 5. Umrli od "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" u Splitsko-dalmatinskoj županiji u dobi od 15-19 godina prema spolu i okolnostima smrtnog ozljeđivanja te nestandardizirane stope smrtnosti na 100,000 stanovnika, u razdoblju 2001.-2005. godine

Table 5. Split-Dalmatia County population aged 15-19 years deaths due to injury, poisoning and certain other consequences of external causes and circumstances surrounding fatal injuries, according to sex, with crude mortality rates per 100,000 population, from 2001 to 2005

MKB-10 skupina bolesti-stanja ICD-10 disease group	Spol Sex	Broj (stopa/100,000 stanovnika) Number (rate per 100,000 population)	Dobna skupina 15-19 godina Age group: 15-19 years				
			Godina (year)				
			2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Nezgode pri prijevozu Transport accidents	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	5 (30,1)	6 (36,1)	2 (12,0)	6 (36,1)	10 (60,1)
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	2 (12,6)	6 (37,9)	3 (19,0)	2 (12,6)	2 (12,6)
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	7 (21,6)	12 (37,0)	5 (15,4)	8 (24,7)	12 (37,0)
Padovi Falls	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	-	1 (6,0)	-	-	1 (6,0)
	Females Ženski	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	-	1 (3,1)	-	-	1 (3,1)
Slučajno utapanje i potapanje Accidental drowning and submersion	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	1 (6,3)	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	1 (3,1)	-
Slučajno otrovanje i izloženost štetnim tvarima Accidental poisoning by and exposure to noxious substances	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	1 (6,0)	-	-	3 (18,0)	-
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	1 (6,3)	-	2 (12,6)	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	2 (6,2)	-	2 (6,2)	3 (9,2)	-
Namjerno samoozljeđivanje Intentional self-harm	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	2 (12,0)	2 (12,0)	1 (6,0)	2 (12,0)	-
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	2 (6,2)	2 (6,2)	1 (3,1)	2 (6,2)	-
Napad (nasrtaj) Assault	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	-	1 (6,0)	-	-	1 (6,0)
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	-	1 (3,1)	-	-	1 (3,1)
Komplikacije medicinske i kirurškog zbrinjavanja Complications of medical and surgical care	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	-	1 (6,3)	-	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	-	1 (3,1)	-	-	-
Svi ostali vanjski uzroci Other external causes	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	1 (6,0)	-	-	-	-
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	-	-	-	-	-
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	1 (3,1)	-	-	-	-
Vanjski uzroci morbiditeta i mortaliteta External causes of morbidity and mortality	Muški Males	Broj (stopa) Number (rate)	9 (54,1)	9 (54,1)	3 (18,0)	11 (66,2)	12 (72,2)
	Ženski Females	Broj (stopa) Number (rate)	3 (19,0)	8 (50,6)	5 (31,6)	3 (19,0)	2 (12,6)
	Ukupno Total	Broj (stopa) Number (rate)	12 (37,0)	17 (52,4)	8 (24,7)	14 (43,2)	14 (43,2)

Tablica 6. Utvrđene bolesti-stanja iz skupine "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" u djelatnosti primarne zdravstvene zaštite Splitsko-dalmatinske županije u pacijenata u dobi od 0-19 godina u razdoblju 2001.-2005. godine

Table 6. Injury, poisoning and certain other consequences of external causes diagnosed by primary health care in patients aged 0-19 years, Split-Dalmatia County, from 2001 to 2005

Bolest/stanje Disease/ condition	Godina (year)	2001.		2002.		2003.		2004.		2005.	
	Dobna skupina (godine) Age group (years)	0-6	7-19	0-6	7-19	0-6	7-19	0-6	7-19	0-6	7-19
	Broj (stopa/ pa/100.000 stanovnika) Number (rate per 100.000 population)	Broj (stopa) Number (rate)	Broj (stopa) Number (rate)	Broj (stopa) Number (rate)	Broj (stopa) Number (rate)	Broj (stopa) Number (rate)	Broj (stopa) Number (rate)	Broj (stopa) Number (rate)	Broj (stopa) Number (rate)	Broj (stopa) Number (rate)	Broj (stopa) Number (rate)
Prijelomi Fractures		396 (1160)	1253 (1920)	382 (1070)	1379 (2160)	410 (1160)	1495 (2250)	429 (1260)	1422 (2230)	391 (1110)	1391 (2030)
Dislokacije, uganuća i nategnuća Dislocation, sprain and strain		382 (1120)	2679 (4100)	461 (1290)	3141 (4930)	670 (1890)	3175 (4790)	587 (1730)	2866 (4490)	603 (1720)	2685 (3920)
Opekline i korozije Burns and corrosions		324 (950)	451 (690)	363 (1020)	496 (780)	366 (1030)	521 (790)	342 (190)	480 (750)	356 (1020)	508 (740)
Otrovanja lijekovima i biološkim tvarima Poisoning with drugs, medicaments and biological substances		18 (50)	43 (70)	35 (100)	69 (110)	45 (130)	95 (140)	26 (80)	82 (130)	17 (50)	48 (70)
Ostale ozljede, otrovanja i djelovanje vanjskih uzroka Other injuries, poisoning and other effects of external causes		1605 (4690)	2511 (3840)	1562 (4370)	2451 (3840)	1468 (4140)	2481 (3740)	1470 (4330)	2529 (3960)	1462 (4170)	2476 (3610)
Ukupno Total		2725 (7950)	6937 (10620)	2803 (7840)	7356 (11820)	2959 (8340)	7767 (11710)	2854 (8400)	7379 (11550)	2829 (807)	7108 (1037)

Tablica 7. Bolnički pobol od skupine "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" stanovnika Splitsko-dalmatinske županije u dobi od 0-19 godina liječenih u Kliničkoj bolnici Split, prema spolu i dobi, u razdoblju 2001.-2005. godine

Table 7. Hospital morbidity due to injury, poisoning and certain other consequences of external causes, Split-Dalmatia County population aged 0-19 years, treated in Clinical Hospital Split, according to sex and age, from 2001 to 2005

Godina Year	Spol Sex	Dobna skupina (godine) Age group (years)				
		0	1-6	7-14	15-19	Ukupno Total
		Broj (%) Number (percent)	Broj (%) Number (percent)	Broj (%) Number (percent)	Broj (%) Number (percent)	Broj (%) Number (percent)
2001.	Muški/Males	5 (1,03)	81 (16,70)	233 (48,04)	166 (34,23)	485 (100,00)
	Ženski/Females	9 (4,15)	64 (29,49)	88 (40,55)	56 (25,81)	217 (100,00)
	Ukupno/Total	14 (1,99)	145 (20,66)	321 (45,73)	222 (31,62)	702 (100,00)
2002.	Muški/Males	6 (1,16)	118 (22,82)	237 (45,84)	156 (30,18)	517 (100,00)
	Ženski/Females	5 (2,30)	82 (37,79)	84 (38,71)	46 (21,20)	217 (100,00)
	Ukupno/Total	11 (1,50)	200 (27,25)	321 (43,73)	202 (27,52)	734 (100,00)
2003.	Muški/Males	4 (0,86)	108 (23,13)	180 (38,54)	175 (37,47)	467 (100,00)
	Ženski/Females	7 (3,07)	66 (28,95)	98 (42,98)	57 (25,00)	228 (100,00)
	Ukupno/Total	11 (1,58)	174 (25,04)	278 (40,00)	232 (33,38)	695 (100,00)
2004.	Muški/Males	2 (0,60)	69 (20,53)	160 (47,62)	105 (31,25)	336 (100,00)
	Ženski/Females	3 (1,92)	38 (24,20)	71 (45,22)	45 (28,66)	157 (100,00)
	Ukupno/Total	5 (1,01)	107 (21,70)	231 (46,86)	150 (30,43)	493 (100,00)
2005.	Muški/Males	21 (4,61)	93 (20,39)	180 (39,47)	162 (35,53)	456 (100,00)
	Ženski/Females	10 (4,74)	51 (24,17)	91 (43,13)	59 (27,96)	211 (100,00)
	Ukupno/Total	31 (4,65)	144 (21,59)	271 (40,63)	221 (33,13)	667 (100,00)

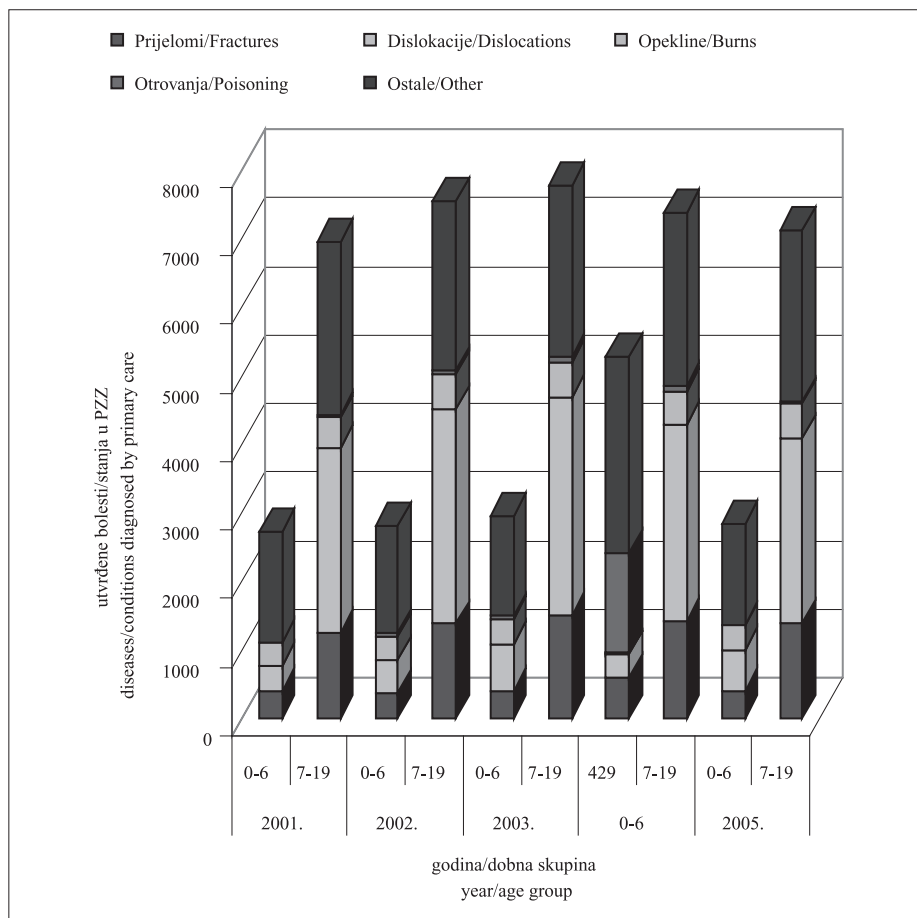
Tablica 8. Pet najčešćih dijagnoza u hospitalizacijama iz skupine "Ozljeda, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" stanovnika Splitsko-dalmatinske županije u dobi od 0-19 godina, liječenih u Kliničkoj bolnici Split, prema spolu i dobi, u razdoblju 2001.-2005. godine
 Table 8. Five leading causes of injury, poisoning and certain other consequences of external causes in hospital morbidity, Split-Dalmatia County population aged 0-19 years, treated in Clinical Hospital Split, according to sex and age, from 2001 to 2005

Godina Year		Rang Rank				
		1.	2.	3.	4.	5.
2001.	MKB-10 skupina ICD-10 group	Prijelom dugih kostiju udova Long- bones fractures	Intrakranijalna ozljeda Intracranial injury	Prijelomi lubanje i kosti lica Fracture of skull and facial bones	Prijelom bedrene kosti Fracture of femur	Dislokacije, iščašenja i istegnuća Dislocations
	Broj (number)	241	104	41	39	33
	Udio (%) Ratio (percent)	34,3	14,8	5,8	5,5	4,7
	Stopa/100.000 Rate per 100.000	204,2	88,1	34,7	33,4	27,9
2002.	MKB-10 skupina ICD-10 group	Prijelom dugih kostiju udova Long- bones fractures	Intrakranijalna ozljeda Intracranial injury	Prijelomi lubanje i kosti lica Fracture of skull and facial bones	Dislokacije, iščašenja i istegnuća Dislocations	Ozljede oka i očne šupljine Injury of eye and orbit
	Broj (Number)	258	105	83	30	26
	Udio (%) Ratio (percent)	35,1	14,3	11,3	4,0	3,5
	Stopa/100.000 Rate per 100.000	218,6	88,9	70,3	25,4	22,0
2003.	MKB-10 skupina ICD-10 group	Prijelom dugih kostiju udova Long- bones fractures	Intrakranijalna ozljeda Intracranial injury	Dislokacije, iščašenja i istegnuća Dislocations	Toksični učinci tvari poglavito nemedicinskog izvora Toxic effects	Prijelomi lubanje i kosti lica Fracture of skull and facial bones
	Broj(Number)	212	112	39	36	34
	Udio (%) Ratio (percent)	30,5	16,1	5,6	5,1	4,9
	Stopa/100.000 Rate per 100.000	179,6	94,9	33,0	30,5	28,8
2004.	MKB-10 skupina ICD-10 group	Prijelom dugih kostiju udova Long- bones fractures	Intrakranijalna ozljeda Intracranial injury	Prijelomi lubanje i kosti lica Fracture of skull and facial bones	Dislokacije, iščašenja i istegnuća Dislocations	Otrovanje lijekovima, ljekovitim i biološkim tvarima Poisoning
	Broj(Number)	139	90	26	20	18
	Udio (%) Ratio (percent)	28,1	18,2	5,2	4,05	3,6
	Stopa/100.000 Rate per 100.000	110,1	76,2	22,0	16,9	15,2
2005.	MKB-10 skupina ICD-10 group	Prijelom dugih kostiju udova Long- bones fractures	Intrakranijalna ozljeda Intracranial injury	Prijelomi lubanje i kosti lica Fracture of skull and facial bones	Dislokacije, iščašenja i istegnuća Dislocations	Ozljede oka i očne šupljine Injury of eye and orbit
	Broj(Number)	147	120	45	31	31
	Udio (%) Ratio (percent)	22,0	17,9	6,7	4,6	4,6
	Stopa/100.000 Rate per 100.000	124,5	101,6	38,1	26,2	26,2

smrti djece i mladih (1, 4). Stoga je iznimno važno provesti istraživanja i analize, kako bi se utvrdile vrste ozljeda i povezanih okolnosti u kojima su nastala ozljeđivanja, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka kod vulnerabilnih sku-

pina, te odrediti ciljane javnozdravstvene intervencije prevencije usmjerene k ciljanim skupinama. Ističemo nužnu suradnju javnozdravstvenih djelatnika s drugim zdravstvenim djelatnicima, roditeljima, vrtićima i školama, sportskim društvima,

prometnim školama, Ministarstvom unutarnjih poslova (MUP), nevladinim udruženjima, napose s tijelima lokalne i područne samouprave, radi prihvaćanja ozljeda kao javnozdravstvenog prioriteta. Javnozdravstveni rad trebalo bi usmjeriti

Slika 3. Utvrđene bolesti-stanja iz skupine "Ozljeđa, otrovanja i ostalih posljedica vanjskih uzroka" u djelatnosti primarne zdravstvene zaštite Splitsko-dalmatinske županije kod pacijenata u dobi od 0-19 godina u razdoblju 2001.-2005. godine

Figure 3. Injury, poisoning and certain other consequences of external causes diagnosed by Primary Health Care in patients aged 0-19 years, according to age, Split-Dalmatia County, from 2001 to 2005.

k razvijanju i primjeni javnozdravstvenih programa prevencije ozljeda na lokalnoj, područnoj/županijskoj i na nacionalnoj razini.

ZAKLJUČAK

"Ozljeđe, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka" stanovnika Splitsko-dalmatinske županije u dobi od 0-19 godina u razdoblju 2001.-2005. godine bile su ozbiljan javnozdravstveni problem. Utvrđeno je kako pokazatelj smrtnosti i pobo-

la navedene skupine nisu značajno oscilirali iz godine u godinu, što navodi na nužnost žurnog provođenja javnozdravstvenih programa prevencije ozljeda na lokalnoj i nacionalnoj razini. Od izuzetne je važnosti provoditi daljnja istraživanja o vulnerabilnim skupinama, vrstama ozljeda i okolnostima pod kojima je došlo do ozljeđivanja, te na temelju dobivenih rezultata odrediti ciljne javnozdravstvene intervencije prevencije, usmjerene prema ciljanim skupinama. Za što bolju provedbu budućih preventivnih aktivnosti, bilo

bi poželjno formirati javnozdravstveni tim/odjel koji bi u suradnji s partnerima (drugi zdravstveni djelatnici, roditelji, vrtići, škole, športska društva, auto-škole, MUP, nevladine udruge, tijela lokalne samouprave, itd.) nedvojbeno pomogao u ostvarivanju cilja zaštite života i zdravlja djece i mladih.

LITERATURA

1. World report on child injury prevention. Geneva: World Health Organization, 2008.
2. Svjetska zdravstvena organizacija. Međunarodna klasifikacija bolesti i srodnih zdravstvenih problema, 10. revizija, (MKB-10). Svezak 1. Zagreb: Medicinska naklada, 1994.
3. Injury and Trauma Sourcebook. Basic Consumer Health Information about the Impact of Injury, the Diagnosis and Treatment of Common and Traumatic Injuries, 1 st Edition. Omnigraphics, 2002.
4. World Health Organization. Health topics. Injuries. Dostupno na <http://www.who.int/topics/injuries/en/>, pregledano 11.05.2009.
5. National Center for Injury Prevention and Control. CDC Injury Research Agenda. Atlanta (GA): Centers for Disease Control and Prevention, 2002.
6. Centers for Disease Control and Prevention (CDC), National Center for Injury Prevention and Control (NCIPC). CDC's Unintentional Injury Activities – 2004. Atlanta (GA): CDC, NCIPC, 2005.
7. Mujkić A, Rodin U. Smrtni ozljeđi u djece u Hrvatskoj 1995-2005. Paediatr Croat 2007;51 (Supl 1): 196-202.
8. Glavaš E, Hegeduš-Jungvirth M, Krčmar N. Nesretni slučajevi u djece Međimurske županije kroz 10-godišnje razdoblje. Paediatr Croat 2007;51 (Supl 1):224-7.
9. Babuš V i sur. Epidemiologija. Zagreb: Medicinska naklada, 1997.
10. Pirc B, Milat D. Osnove istraživanja u zdravstvu. 2. izdanje. Zagreb: Informator, 1975.
11. Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske. Popis stanovništva 2001. Zagreb, 2003.
12. Barss P, Smith GS, Baker SP, Mohan D. Injury Prevention: An International Perspective Epidemiology, Surveillance and Policy. New York, New York: Oxford University Press, 1998.
13. Centers for Disease Control and Prevention (CDC), Department of Health and Human Services. Public Health – Led Safe Routes to School Programs: Experiences from Six Health Departments. Dostupno na <http://www.stipda.org/displaycommon.cfm?an=8>, pregledano 20.05.2009.
14. Peek-Assa C. Reducing the global burden of injury in children. Paediatr Croat 2007;51 (Supl 1): 191-5.
15. Vorko-Jović A, Kovačić L. Koprivnica area as the first Croatian safe community for accident prevention. CMJ 1998;38:4.

S u m m a r y

MORTALITY AND MORBIDITY CAUSED BY INJURY, POISONING AND CERTAIN OTHER CONSEQUENCES OF EXTERNAL CAUSES AMONG CHILDREN AND YOUTH IN THE SPLIT-DALMATIA COUNTY FROM 2001-2005

I. Bočina, A. Smoljanović, I. A. Nola

Mortality and morbidity due to injury, poisoning and certain other consequences of external causes (S00-T98, ICD-10) in the population of the Split-Dalmatia County aged 0-19 years, in the period from 2001 to 2005, were major public health issues. During the observed period mortality and morbidity indicators of injury, poisoning and other consequences of external causes (S00-T98, ICD-10) showed no significant variations. Males and young people aged 15-19 years were found to predominate among the county population aged 0-19 years who had died from injury. The category "Transport accidents" (V01-V99, ICD-10) was the most common cause of injury related death. The category "Fractures" among persons aged 0-19 years and the category "Burns and corrosions" among children aged 0-6 years were frequently diagnosed by primary health care. Males and children aged 10-14 years accounted for the highest percentage of injury related hospitalizations at the Clinical Hospital Split during the period in question. The majority of hospitalizations were for the category "Long- bones fractures" (S42, S52, S62, S82, S92, T10, T12, ICD-10) and the category "Intracranial injury" (S06, ICD-10). Mortality and morbidity due to injury, poisoning and certain other consequences of external causes (S00-T98, ICD-10) are avoidable and we have to develop and implement national and local public health program focusing on the prevention of injury.

Descriptors: MORTALITY; MORBIDITY; WOUNDS AND INJURIES; CHILD

Primljeno/Received: 27. 5. 2008.

Prihvaćeno/Accepted: 22. 10. 2009.